

Sygn. akt VII U 1555/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: protokolant sądowy Urszula Kalinowska

po rozpoznaniu w dniu 15 czerwca 2016 r. w Warszawie

sprawy M. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

z udziałem A. K.

na skutek odwołania M. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 20 sierpnia 2015 r. znak: (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, że M. M. jako pracownik u płatnika składek A. K. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „(...) A. K.” podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 10 marca 2015 r.,

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz M. M. kwotę 180 złotych (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

W dniu 24 września 2015r. **M. M.** złożyła za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. odwołanie od decyzji z dnia 20 sierpnia 2015r., znak: (...), stwierdzającej, że nie podlega ubezpieczeniom społecznym i wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji oraz stwierdzenie, że od 10 marca 2015r. do dnia złożenia odwołania i w dalszym okresie, jako pracownik u płatnika składek (...) A. K., podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu oraz wypadkowemu.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczona podniosła, że organ rentowy bezzasadnie uznał, iż zawarta przez nią w dniu 10 marca 2015r. umowa o pracę z płatnikiem składek (...) A. K. nie skutkowałą objęciem jej obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi. Podkreśliła, że już od wielu lat pracuje na stanowisku fryzjera i takie też stanowisko niezmiennie zajmuje w (...) od marca 2014r. Zatrudnienie na podstawie spornej umowy o pracę stanowiło kontynuację pracy na rzecz M. K. (1), która sprzedała salon z wyposażeniem, numerami telefonów i bazą klientów A. K.. Ubezpieczona wskazała również, że do jej obowiązków wynikających ze spornej umowy o pracę należało:

przygotowywanie stanowiska pracy, obsługiwane klientów w zakresie obsługi fryzjerskiej oraz pozostawianie miejsca pracy w czystości. Praca była wykonywana w miejscu i czasie wskazanym przez pracodawcę, pod jego nadzorem. Ubezpieczona była obowiązana do stawiennictwa w miejscu pracy, tj. w salonie w W., przy ul. (...), w określonych przez pracodawcę godzinach. Była także zobowiązana do ewidencjonowania czasu pracy poprzez sporządzanie list obecności. Z tytułu wykonanej pracy przysługiwało miesięczne wynagrodzenie, które było wypłacane przez pracodawcę na podstawie listy płac. W tych okolicznościach w ocenie ubezpieczonej brak podstaw do uznania świadczonej przez nią pracy za pozorną i w efekcie do nieobjęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami z tego tytułu (odwołanie M. M. z dnia 21 września 2015r., k. 2-6 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 23 października 2015r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.** wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie organ rentowy wskazał, że M. M. został zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych od 10 marca

2015r. na podstawie umowy o pracę zawartej ze (...) A. K., na czas nieokreślony, w wymiarze 1/2 etatu, na stanowisku fryzjera. W dniu 15 kwietnia 2015r. powstała niezdolność do pracy ubezpieczonej z powodu choroby. W związku z powyższym organ rentowy wskazał, że samo zawarcie umowy o pracę nie stwarza tytułu do objęcia ubezpieczeniem społecznym i w tym prawa do świadczeń. Zdaniem organu rentowego umowa o pracę została zawarta wyłącznie w celu uzyskania świadczeń społecznych z tytułu ochrony ubezpieczeniowej jaką przepisy o ubezpieczeniach społecznych zapewniają osobie wykonującej pracę na podstawie umowy o pracę i wobec tego umowę taką należy uznać za nieważną jako zawartą dla pozoru (art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.) lub obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.) bądź też jako czynność sprzeczną z zasadami współzycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.). Organ rentowy podniósł także, że płatnik składek w okresie od marca 2015r. zawierał jedynie umowy zlecenia, nie umowy o pracę (odpowiedź na odwołanie z dnia 23 października 2015r., k. 52 – 53 a.s.).

Zainteresowany A. K. prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą (...)A. K. przyłączył się do stanowiska ubezpieczonej (protokół rozprawy z dnia 11 maja 2016r., k. 156 - 159 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. M., urodzona w dniu (...), posiada wykształcenie w zawodzie fryzjera. W tym też zawodzie pracuje od października 2000 roku. Ubezpieczona przed zatrudnieniem w (...) pracowała w kilku salonach fryzjerskich prowadzących usługi w W. (świadcstwo czeladnicze M. M., k. 65 a.r., dokumenty potwierdzające zatrudnienie: umowy o pracę i świadectwa pracy, k. 47-63, 69-79 a.r.).

W marcu 2014r. M. M. została zatrudniona w salonie (...) należącym do M. K. (1) na podstawie umowy o pracę z dnia 26 lutego 2014r. zawartej na czas nieokreślony, w wymiarze 1/2 etatu, za wynagrodzeniem wynoszącym połowę minimalnej krajowej (umowa o pracę z 26 lutego 2014r., k. 9 a.s., zeznania świadka M. K. (1) - nagranie rozprawy z 15 czerwca 2016r., płyta CD, k. 170 a.s.).

W styczniu 2015r. M. K. (2) poinformowała swoich pracowników, w tym M. M., że nie jest w stanie dalej prowadzić salonu fryzjerskiego i zamierza go sprzedać. Poinformowała również M. M., że zamierza prowadzić usługi fryzjerskie w sposób mobilny i zaproponowała jej współpracę.

Docelowo wraz z ubezpieczoną miały obsługiwać bazę klientek M. K. (2) poprzez świadczenie usług fryzjerskich w mieszkaniach klientek. M. M. zgodziła się na współpracę. W związku z nową formą współpracy M. K. (1), za zgodą M. M., wypowiedziała jej umowę o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia w dniu 14 stycznia 2015r. Następnie M. K. (1) ponownie zatrudniła ubezpieczoną na podstawie umowy o pracę z dnia 17 lutego 2015r.,

na podobnych warunkach co poprzednio, na czas określony, tj. do dnia 17 czerwca 2015r. (umowa o pracę z 17 lutego 2015r., k. 11 a.s., wypowiedzenie umowy o pracę, k. 10 a.s., świadectwo pracy, k. 12-13 a.s., zeznania świadka M. K. (1), zeznania M. M. - nagranie rozprawy z 15 czerwca 2016r., płyta CD, k. 170 a.s.).

A. K. wraz z małżonką M. K. (3) na początku 2015 roku postanowili podjąć działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług fryzjerskich. W związku z tym przeglądali w internecie ogłoszenia dotyczące lokali, które mogliby nabyć z przeznaczeniem na salon fryzjerski. W taki też sposób dowiedzieli się, że M. K. (2) sprzedaje salon fryzjerski położony przy ulicy (...) w W. wraz ze sprzętem fryzjerskim. Małżeństwo K. zdecydowało się na zakup lokalu od M. K. (1). Na podstawie umowy sprzedaży z dnia 2 marca 2015r. salon fryzjerski wraz ze znajdującym się w nim sprzętem został nabyty przez małżonków K. (umowa z 02 marca 2015r., k. 26 a.s., zeznania świadka M. K. (1), zeznania A. K. - nagranie rozprawy z 15 czerwca 2016r., płyta CD, k. 170 a.s., oświadczenie w sprawie przekazania usług, k. 27 a.s.).

A. K. był zainteresowany zatrudnieniem pracowników M. K. (1) i zaproponował pracę M. M.. Ubezpieczona zgodziła się z takim zastrzeżeniem, że będzie pracowała w wymiarze połowy etatu, gdyż łączy ją stosunek pracy z M. K. (1). Ponadto ubezpieczona ustaliła z A. K., że w salonie będzie świadczyła pracę co drugi dzień, a w dniach wolnych od pracy w salonie będzie pracowała mobilnie we współpracy z M. K. (1). W dniu 10 marca 2015r. strony zawarły umowę o pracę na czas nieokreślony, określając w niej wymiar czasu pracy – 1/2 etatu, stanowisko - fryzjerka oraz wynagrodzenie w wysokości 2.200,60 zł brutto (umowa o pracę z 10 marca 2015r., k. 15 a.s., zeznania A. K. i M. M. - nagranie rozprawy z 15 czerwca 2016r., płyta CD, k. 170 a.s.).

W związku z podjęciem zatrudnienia u A. K. ubezpieczona została skierowana na szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz została zgłoszona przez pracodawcę do ubezpieczeń społecznych (zgłoszenie do ubezpieczeń ZUS P ZUA wraz z potwierdzeniem o wysyłce, k. 16-17 a.s., karta szkolenia wstępnego, k. 20 a.s.).

Do zakresu obowiązków ubezpieczonej należało: przygotowywanie stanowiska pracy, świadczenie klientom usług w zakresie obsługi fryzjerskiej oraz pozostawianie miejsca pracy w czystości. M. M. świadczyła pracę zgodnie z wyznaczonym jej zakresem obowiązków co drugi dzień, od godziny 9:00 do 18:00-19:00, w zależności od ilości klientów.

W zakres usług fryzjerskich świadczonych przez ubezpieczoną wchodziły takie prace jak farbowanie, przycinanie, modelowanie czy mycie włosów. W ramach pracy na rzecz A. K., w przejętym przez niego Studiu (...), ubezpieczona obsługiwała między innymi swoje dotychczasowe klientki, które korzystały z usług salonu w okresie, gdy jego właścicielką była M. K. (1). Zdarzało się, że oczekując na umówioną usługę widziały, jak ubezpieczona wykonuje pracę w związku z obsługą innych klientów (zeznania świadków: E. K., K. M., S. K. - nagranie rozprawy z 11 maja 2016r., płyta CD, k. 159 a.s., zeznania A. K. i M. M. - nagranie rozprawy z 15 czerwca 2016r., płyta CD, k. 170 a.s.).

Ubezpieczona była zobowiązana do ewidencjonowania czasu pracy poprzez podpisywanie list obecności. A. K. bądź jego małżonka nadzorowali jej pracę i wydawali polecenia. Z tytułu wykonywanej pracy ubezpieczonej przysługiwało miesięczne wynagrodzenie, które było jej wypłacane przez pracodawcę do ręki na podstawie listy płac (listy obecności, k. 24 – 25 a.s., listy płac, k. 21-23 a.s., zeznania A. K. i M. M. - nagranie rozprawy z 15 czerwca 2016r., płyta CD, k. 170 a.s.).

W dniach, w których M. M. nie pracowała w salonie fryzjerskim, współpracowała z M. K. (1) przy mobilnym świadczeniu usług fryzjerskich. Żadna z obu pań nie miała wcześniejszego doświadczenia z taką formą świadczenia usług i robiły to po raz pierwszy. Współpraca nie dała większych efektów, gdyż klientki z bazy M. K. (1) nie były zainteresowane usługami (zeznania świadka M. K. (1), zeznania M. M. - nagranie rozprawy z 15 czerwca 2016r., płyta CD, k. 170 a.s.).

Na początku kwietnia 2015 roku M. M. została przyjęta do Kliniki Ginekologicznej (...). W dniu 9 kwietnia 2015r. stwierdzono u niej zagrożenie ciąży. Okoliczność ta skutkowałą orzeczeniem

o niezdolności do pracy w wydanym w dniu 15 kwietnia 2015r. (karta informacyjna leczenia szpitalnego, k. 28 a.s., zaświadczenie lekarskie, k. 29 a.s., kserokopia dokumentacji medycznej, k. 128-142 a.s., zeznania M. M. - nagranie rozprawy z 15 czerwca 2016r., płyta CD, k. 170 a.s.).

W okresie niezdolności ubezpieczonej do pracy A. K. poszukiwał fryzjerki na jej miejsce, jednakże bezskutecznie. W listopadzie 2015 roku zaprzestał prowadzenia salonu fryzjerskiego z powodu braku klientów. Ubezpieczona wciąż pozostaje w zatrudnieniu u A. K. (zeznania A. K. - nagranie rozprawy z 15 czerwca 2016r., płyta CD, k. 170 a.s.).

W dniu 24 czerwca 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., Inspektorat W. – P. wszczął z urzędu postępowanie wyjaśniające w sprawie prawidłowości zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych i podstaw wymiaru składek na te ubezpieczenia za M. M. z tytułu zatrudnienia w „(...) A. K.”. W toku postępowania wyjaśniającego organ rentowy uznał, że w przedmiotowej sprawie nie przedstawiono wiarygodnych dowodów pozwalających stwierdzić, iż zatrudnienie M. M. należałoby uznać jako znajdujące odzwierciedlenie w faktycznych potrzebach firmy (...) A. K.. W opinii organu rentowego cięża M. M. zaważyła na poszukiwaniu zabezpieczenia swej sytuacji materialnej wobec zbliżającego się macierzyństwa. Celem i zamiarem stron stosunku pracy nie była zatem faktyczna realizacja postanowień umowy o pracę, a jedynie uzyskanie przez zainteresowaną statusu pracownika oraz zamierzone wykonywanie pracy za wynagrodzeniem, które miałyby stanowić podstawę do wyliczenia zasiłków z ubezpieczenia chorobowego. Wobec tego organ rentowy stanął na stanowisku, że ogół istniejących okoliczności uzasadnia uznanie zawartej umowy o pracę za nieważną na podstawie art. 58 § 1 i 2 k.c. W ocenie organu rentowego obejście prawa w rozpatrywanej sprawie polegało na tym, że rzeczywistym celem zawarcia umowy o pracę z dnia 10 marca 2015r. było stworzenie M. M. warunków do uzyskania przez nią statusu pracowniczego rodzącego obowiązek ubezpieczeń społecznych, a w konsekwencji uzyskania prawa do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego. W oparciu o wymienione ustalenia, organ rentowy wydał w dniu 20 sierpnia 2015r. decyzję nr (...), w której stwierdził, że M. M. jako pracownik płatnika składek „(...) A. K.” nie podlega od 10 marca 2015r. obowiązkowo ubezpieczeniom/u: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu (decyzja ZUS z dnia 20 sierpnia 2015r., k. 5-11 a.r.).

W dniu 24 września 2015r. M. M. złożyła odwołanie od powyższej decyzji (odwołanie M. M., k. 2-6 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy, w skład którego wchodziły dowody z powołanych dokumentów, dowody z zeznań świadków E. K. (minuty 00:14:41-00:22:38), K. M. (minuty 00:22:38-00:29:39), S. K. (minuty 00:29:57-00:39:39), M. K. (1) (minuty 00:04:28-00:09:57) oraz dowód z przesłuchania stron - M. M. (minuty 00:11:15-00:17:30) i A. K. (minuty 00:17:35-00:27:00).

Dowody z dokumentów obejmowały dokumenty załączone do akt organu rentowego oraz dokumenty przedłożone w toku postępowania przez ubezpieczoną. Sąd ocenił je jako wiarygodne, gdyż to co z nich wynika koresponduje ze sobą wzajemnie oraz z osobowymi źródłami dowodowymi, tworząc spójny stan faktyczny.

Sąd w pełni dał wiarę zeznaniom świadków E. K., K. M. oraz S. K.. Osoby te były stałymi klientkami ubezpieczonej i korzystały z jej usług zarówno w okresie, gdy właścicielem (...) była M. K. (1), jak i potem, gdy salon przejął A. K.. Zeznania wskazanych świadków były spójne ze sobą oraz z pozostałymi dowodami zgromadzonymi w sprawie, nie były również kwestionowane przez żadną ze stron.

Sąd ocenił jako wiarygodne również zeznania świadka M. K.. Świadek jest byłym pracodawcą ubezpieczonej i dostarczyła istotnych informacji w zakresie nawiązania współpracy pomiędzy ubezpieczoną a płatnikiem składek. Tak jak w przypadku zeznań innych świadków, zeznania M. K. były spójne i korespondowały

z pozostałym materiałem dowodowym, a postawa świadka w trakcie składania zeznań nie budziła wątpliwości Sądu co do wiarygodności.

Jako w pełni wiarygodne Sąd ocenił zeznania ubezpieczonej oraz zainteresowanego. M. M. oraz A. K. w sposób precyzyjny wskazali okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, takie jak okoliczności nawiązania współpracy oraz jej przebiegu. Ich zeznania były spójne z zeznaniami świadków i ściśle korespondowały z przedłożonymi w sprawie dokumentami. Również postawa stron w trakcie przeprowadzania dowodu z zeznań nie budziła wątpliwości Sądu ani nie była kwestionowana przez organ rentowy.

Sąd Okręgowy Warszawa zważył, co następuje:

Odwołanie M. M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 20 sierpnia 2015r., nr (...), było uzasadnione i skutkowało zmianą zaskarżonej decyzji.

Zaistniały w niniejszej sprawie spór pomiędzy M. M.

a Zakładem Ubezpieczeń Społecznych koncentrował się wokół stanowiska organu rentowego, zgodnie z którym ubezpieczona oraz zainteresowany A. K. zawarli umowę o pracę o charakterze pozornym, jedynie w celu uzyskania przez ubezpieczoną świadczeń pieniężnych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W związku z powyższym przedmiotem niniejszego postępowania było ustalenie, czy w/w umowa zawarta w dniu 10 marca 2015r. stanowiła ważną i skuteczną podstawę zgłoszenia pracownicy do ubezpieczeń społecznych, czy też, zgodnie z twierdzeniem organu rentowego, umowę tę zawarto jedynie dla pozorów, w związku z czym nie wywołała ona i nie wywołuje skutków w zakresie podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia.

W kontekście powyższego Sąd zwraca uwagę na powszechnie aprobowane i jednolite stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone m.in. w wyroku z dnia 8 lipca 2009r. (I UK 43/09), z którego wynika, że pozorność umowy o pracę ma miejsce nie tylko wówczas, gdy mimo jej zawarcia praca w ogóle nie jest świadczona, ale również wtedy, gdy jest faktycznie świadczona, lecz na innej podstawie niż umowa o pracę. W każdym przypadku decydujące znaczenie ma treść umowy i okoliczności faktyczne jej wykonywania. A contrario do powyższej tezy umowa o pracę nie ma charakteru pozorności w sytuacji, gdy praca jest świadczona, a więc gdy działania pracownika na rzecz pracodawcy spełniają przesłanki określone w art. 22 k.p.

Wobec powyższego konieczne było rozważenie, czy stosunek prawny łączący M. M. oraz A. K. faktycznie spełniał ustawowe wymogi pozwalające na uznanie go za stosunek pracy w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p., a więc, czy posiadał konstytutywne cechy stosunku pracy, w szczególności, czy M. M. faktycznie świadczyła pracę podporządkowaną, w sposób ciągły, odpłatny oraz na rzecz i ryzyko pracodawcy. Dokonanie powyższych ustaleń było konieczne z perspektywy możliwości objęcia ubezpieczonej obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym oraz wypadkowym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę.

Przystępując do wskazywanej oceny należy podkreślić, że jednym z przejawów realizowania się stosunku pracy na tle interesu publicznego jest obowiązkowe uczestnictwo pracownika w systemie ubezpieczeń społecznych. W związku z tym, zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013r., poz. 1442 ze zm.), obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalno-rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają pracownicy w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania. Za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, z zastrzeżeniem ust. 2 i 2a (art. 8 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych).

Stosunek pracy definiuje art. 22 kodeksu pracy wskazując, że przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem (art. 22 § 1 k.p.). W ujęciu powołanego przepisu stosunek pracy to relacja prawna łącząca pracodawcę i pracownika, na której treść

składają się wzajemne prawa i obowiązki. Zasadniczym elementem konstrukcyjnym stosunku pracy jest zobowiązanie pracownika do wykonywania pracy pod kierownictwem pracodawcy w czasie i miejscu przez niego wyznaczonym za wynagrodzeniem.

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy wskazywał, że na brak dowodów potwierdzających faktyczne świadczenie pracy przez M. M. na rzecz A. K.. W związku z tym powoływał się na nieważność zawartej umowy o pracę odwołując się do art. 83 k.c. i art. 58 k.c.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Pozorność umowy wyraża się w braku zamiaru wywołania skutków prawnych przy jednoczesnym zamiarze stworzenia okoliczności mających na celu zmylenie osób trzecich. Nieważność spowodowaną pozornością czynności prawnej należy odróżnić od nieważności czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy czy sprzecznej z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 1 i 2 k.c.), o której również wspomina organ rentowy. Czynność prawna mająca na celu obejście ustawy polega na takim ukształtowaniu jej treści, które z formalnego punktu widzenia nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości zmierza do zrealizowania celu, którego osiągnięcie jest przez ustawę zakazane. Pojęcia obejścia prawa i pozorności są sobie znaczeniowo bliskie i niejednokrotnie pokrywają się. Ustalenie, czy umowa zmierza do obejścia prawa, czy jest pozorna wymaga poczynienia konkretnych ustaleń faktycznych dotyczących okoliczności jej zawarcia, celu jaki strony zamierzały osiągnąć, charakteru wykonywanej pracy i zachowania koniecznego elementu stosunku pracy, jakim jest wykonywanie pracy podporządkowanej (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 1995r., I PZP 7/95, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1997r., I PKN 276/97). Czynność prawna może być również sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, przez które rozumie się na ogół obowiązujące w stosunkach między ludźmi reguły postępowania, które za podstawę mają uzasadnienie ocenne, a nie prawne. Odwołują się one do powszechnie uznawanych w całym społeczeństwie lub w danej grupie społecznej wartości i ocen właściwego, przyzwoitego, rzetelnego, lojalnego czy uczciwego zachowania. Zasady te obejmują nie tylko reguły moralne, lecz także obyczajowe (por. np. Z. Radwański (w:) System prawa prywatnego, t. 2, 2002, s. 240 i n.; M. Safjan (w:) K. Pietrzykowski, Komentarz, t. I, 2008, s. 327).

W rozpatrywanej sprawie, wbrew ocenie organu rentowego, umowa o pracę z dnia 10 marca 2015r. nie była umową pozorną i nie miała na celu wyłudzenia przez M. M. świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Nawet, gdyby jednak ubezpieczonej przyświecał cel związany z uzyskaniem świadczeń z FUS, to nie można byłoby ocenić tego negatywnie, ponieważ sama chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego jako motywacja do podjęcia zatrudnienia nie świadczy o zamiarze obejścia prawa, podobnie jak inne cele stawiane sobie przez strony zawierające umowę o pracę, takie jak na przykład chęć uzyskania środków utrzymania (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010r., I UK 43/10).

Zdaniem Sądu, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w szczególności zeznania świadków będących stałymi klientami ubezpieczonej u jej poprzedniego oraz obecnego pracodawcy, potwierdziły, że M. M. świadczyła pracę w salonie fryzjerskim(...) od marca 2014r. Dowody zebrane w sprawie wskazują również, że ubezpieczona od marca 2014 roku była pracownikiem M. K. (1) oraz, że salon fryzjerski położony przy ulicy (...) w W. został sprzedany A. K. w marcu 2015 roku wraz ze stanowiącym jego wyposażenie sprzętem. Ponadto, zgodnie z tym, co zeznali świadkowie, po dokonaniu zakupu salonu od M. K. (1) A. K. kontynuował prowadzoną przez poprzedniczkę działalność – korzystał z tej samej bazy klientów, nie poczynił zmian ani w nazwie salonu, ani w jego wystroju. Zainteresowany nie zdecydował się także na zakończenie współpracy z M. M., gdyż nie miał pracownika, który mógłby wykonywać w salonie pracę fryzjera. Ubezpieczona była tam jedyną fryzjerką, która zdecydowała się kontynuować zatrudnienie, a ponadto posiadała dużą bazę stałych klientów, którzy mogli być przez nią obsługiwani w ramach prowadzonej przez zainteresowanego działalności gospodarczej. Powyższe, w ocenie Sądu, dowodzi, że istniała realna potrzeba zatrudnienia ubezpieczonej na stanowisku fryzjera. Sąd nie miał również wątpliwości co do realności pracy świadczonej przez ubezpieczoną w okresie od zawarcia umowy z zainteresowanym do momentu powstania po stronie ubezpieczonej niezdolności do pracy w połowie kwietnia 2015 roku. Zeznania świadków E. K., K. M. oraz S. K. będących klientkami ubezpieczonej, a także zeznania M. K. (1), w sposób jednoznaczny potwierdziły, że ubezpieczona mimo zmiany pracodawcy kontynuowała świadczenie usług

fryzjerskich w salonie położonym przy ulicy (...) i wykonywała taką samą pracę jak w okresie zatrudnienia u M. K. (1), tj. przygotowała i sprzątała salon oraz wykonywała np. strzyżenie, farbowanie czy modelowanie włosów. Wprawdzie niezdolność ubezpieczonej do pracy powstała w niedługim czasie od nawiązania stosunku pracy z zainteresowanym, jednakże okoliczność ta, mając na uwadze ustalony w sprawie stan faktyczny, nie mogła decydować o stwierdzeniu nieważności umowy o pracę z dnia 10 marca 2015 roku. Jak wynika z dokumentów medycznych przedłożonych w toku postępowania, jak również z niekwestionowanych przez organ rentowy zeznań ubezpieczonej, ubezpieczona powzięła informację o ciąży dopiero z początkiem kwietnia 2015r., czyli wraz z ujawnieniem się schorzeń o naturze ginekologicznej, efektem czego było uznanie przez lekarzy ciąży ubezpieczonej za zagrożoną. W takiej sytuacji w ocenie Sądu istnieją podstawy do uznania, że do powstania u ubezpieczonej niezdolności do pracy doszło w sposób niespodziewany i w rzeczywistości trudny do przewidzenia. Niezdolność ta nie miała więc rzeczywistego związku z faktem zatrudnienia u A. K..

W ocenie Sądu Okręgowego, w świetle wskazanych wyżej okoliczności stwierdzić należy, że zatrudnienie M. M. nie było czynności pozorną ani mającą na celu obejście przepisów prawa. Należy podzielić stanowisko ubezpieczonej, że zamiarem stron umowy o pracę było świadczenie pracy przez M. M. w salonie kosmetyczno-fryzjerskim, a nie jak wskazał Zakład Ubezpieczeń Społecznych, uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Sąd zbadał rzeczywistą wolę stron w odniesieniu do istotnych elementów stosunku pracy, jak osobiste wykonywanie pracy przez ubezpieczoną, podporządkowanie pracownicze, wynagrodzenie stanowiące ekwiwalent wykonanej pracy. Podkreślić przy tym należy, że za pozorną umowę o pracę nie można uznać takiej umowy, która w rzeczywistości była wykonywana – tj. taką, w ramach której pracownik faktycznie świadczy na rzecz pracodawcy pracę dobrowolnie podporządkowaną. Takie stanowisko Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 lutego 2001r. wydanym w sprawie II UK 244/00, w którym podkreślił, że o fikcyjności umowy o pracę świadczy zamiar nawiązania stosunku ubezpieczenia społecznego bez rzeczywistego wykonywania tej umowy (także wyrok Sądu Najwyższego z 17 października 2006r., I UK 84/06). Podobnie w wyroku z dnia 13 czerwca 2006r. (II UK 202/05) Sąd Najwyższy wskazał, że nie jest istotne, czy strony zawierające umowę o pracę miały realny zamiar wzajemnego zobowiązania się przez pracownika do świadczenia pracy, a przez pracodawcę do zapewnienia pracy i wynagradzania za nią – lecz to, czy taki zamiar stron został w rzeczywistości zrealizowany.

W ocenie Sądu Okręgowego ubezpieczona wykazała racjonalność i ekonomiczną potrzebę zatrudnienia jej przez A. K. na wskazanym w umowie o pracę stanowisku oraz ze wskazanym w umowie o pracę wynagrodzeniem. Przy tym podkreślić należy, że ubezpieczona ma duże doświadczenie zawodowe w wykonywaniu pracy fryzjera i kontynuowała pracę w salonie fryzjersko – kosmetycznym przy ul. (...) rozpoczętą w 2014r. po zmianie jego właściciela. Nadto, jej praca była podporządkowana pracodawcy A. K., który wyznaczał miejsce i czas wykonywania obowiązków pracowniczych. Nadto, pracodawca kontrolował pracę ubezpieczonej, sam lub jego małżonka bywali w salonie i nadzorowali bezpośrednio pracę M. M., wydawali jej również polecenia związane ze świadczeniem pracy. W związku z tym nie mogło być wątpliwości nie tylko co do tego, że praca faktycznie była realizowana, ale i co zaistnienia w łączącym strony stosunku prawnym tych cech, które są istotne dla uznania go za stosunek pracy.

Podsumowując, Sąd nie stwierdził w rozpatrywanej sprawie nieważności umowy o pracę nie tylko wynikającej z pozorności czynności prawnej, ale i takiej, która miałaby wynikać z obejścia ustawy. Takim obejściem ustawy nie było z całą pewnością zawarcie umowy o pracę w sytuacji kiedy ubezpieczona znajdowała się w ciąży. Ciąża, a nawet towarzyszące jej często dążenie do uzyskania ochrony ubezpieczeniowej, nie są bowiem elementami wskazującymi na cel, który sprzeciwiałby się ustawie. Zdaniem Sądu, nie może być również mowy o naruszeniu zasad współzycia społecznego, bo tego organ rentowy nie wykazał, a nawet na takie okoliczności się nie powoływał.

Wobec powyższego Sąd orzekł w punkcie 1 sentencji wyroku na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. o zmianie zaskarżonej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. poprzez przyjęcie, że M. M. w związku z zatrudnieniem na podstawie umowy o pracę u A. K. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) A. K. w W. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 10 marca 2015r.

Sąd na podstawie art. 98 k.p.c. oraz § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2013r., poz. 4461 – tekst jedn.) zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz M. M. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Wskazana kwota wynika z brzmienia w/w rozporządzenia obowiązującego od daty 1 sierpnia 2015r., odwołanie wpłynęło bowiem po tej dacie. W związku z tym zastosowanie znajduje wskazany § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r., zmieniony przez rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 lipca 2015r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2015r., poz. 1079), które w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego wprowadziło stawkę minimalną wynoszącą 180 zł.

ZARZĄDZENIE

(...)